

PROF. DR HAB. N. FARM. LECH PIEKARSKI
(1926–2012)

9 lipca 2012 r. zmarł w Warszawie prof. dr hab. n. farm. Lech Jerzy Piekarski emerytowany kierownik Katedry i Zakładu Bromatologii oraz Zakładu Badania Środowiska, prodziekan i wieloletni pracownik Wydziału Farmaceutycznego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Prof. dr hab. *Lech Piekarski* urodził się 9 września 1926 r. w Warszawie, gdzie uczęszczał zarówno do szkoły podstawowej, jak i średniej. Maturę uzyskał w czasie wojny w styczniu 1944 r. w wyniku ukończenia kompletów Tajnego Nauczania VIII Państwowego Gimnazjum i Liceum im. Króla Władysława IV. Świadectwo maturalne uzyskał w 1945 r., po weryfikacji dokonanej przez Państwową Komisję Weryfikacyjną. W latach 1942–1944 Profesor odbywał praktykę w Fabryce Chemiczno-Farmaceutycznej *Bolesława Krogulskiego* w Warszawie. Dokument świadczący o zatrudnieniu chronił Go przed wywiezieniem na roboty do Niemiec.

Profesor rozpoczął studia na Wydziale Farmaceutycznym Uniwersytetu Warszawskiego w styczniu 1945 r. Dyplom magistra farmacji uzyskał w 1948 r. W latach 1948–1951 pracował jako asystent w SGGW, następnie, jako kierownik Oddziału w Zakładach Farmaceutycznych w Tarchominie i asystent w Państwowym Zakładzie Higieny. W roku 1951 powołany został do wojska gdzie pełnił służbę do roku 1957. W okresie tym pracował w Ministerstwie Obrony Narodowej w Departamencie Służby Zdrowia, a następnie w Wojskowym Centralnym Laboratorium Sanitarно-Higienicznym pełniąc funkcję kierownika Pracowni Sanitarно-Epidemiologicznej. W czasie służby wojskowej wykonał pracę kandydacką. Po zwolnieniu z wojska

1 października 1957 r. rozpoczął pracę w Zakładzie Badania Środków Spożywczych (od 1972 r. Katedra i Zakład Bromatologii) Akademii Medycznej w Warszawie, w którym pracował do 1978 r. uzyskując kolejne stopnie i tytuły naukowe.

W roku 1956 Rada Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej w Warszawie nadała Profesorowi stopień naukowy kandydata nauk farmaceutycznych (doktora) na podstawie złożonych egzaminów oraz pracy kandydackiej pt. „Badania nad fazyną”. Promotorem był prof. dr hab. *Stanisław Krauze*. Stopień naukowy docenta (doktora habilitowanego) nauk farmaceutycznych w zakresie badania środków spożywczych uzyskał na podstawie oceny ogólnego dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej pt. „Badania niektórych właściwości biologicznych wybranych barwników azowych, trójfenylometanowych i indygotyny” nadany uchwałą Rady Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej w Warszawie dnia 2 grudnia 1967 r. Tytuł naukowy profesora uzyskał na podstawie uchwały Rady Państwa z dnia 5 października 1978 r.

Profesor *Lech Piekarski* odbywał studia specjalistyczne, będąc dwukrotnie na stacjach naukowych w Stanach Zjednoczonych, jako stypendysta fundacji Rockefellera w Sekcji Przemian Nukleoproteinów Zakładu Biochemii Instytutu Nowotworowego w Houston (1961–1962) oraz w Baylor University College of Medicine, jako profesor asystent w Zakładzie Biochemii Wirusów w Houston (1965–1966). Uczestniczył także w wielu kursach organizowanych przez krajowe jednostki naukowe dotyczące metod analitycznych stosowanych w badaniach środków spożywczych i statystyki matematycznej. Był specjalistą II stopnia z zakresu analizy bromatologicznej.

Po przejściu prof. dr hab. *S. Krauzego* na emeryturę w 1973 r. objął stanowisko Kierownika Katedry i Zakładu Bromatologii Instytutu Biofarmacji AM, którą pełnił do 1978 r. Z inicjatywy prof. *L. Piekarskiego* w 1978 r. została powołana w Instytucie Biofarmacji Wydziału Farmaceutycznego AM nowa jednostka dydaktyczna – Zakład Badania Środowiska. Profesor *L. Piekarski* został mianowany jego kierownikiem i funkcję tę pełnił do roku 1986. W 1982 r. przez okres 10 miesięcy przebywał w Nairobi jako konsultant w Sekretariacie ONZ ds. Środowiska. W roku 1983 Sekretariat ONZ ds. Środowiska wystąpił z wnioskiem zatrudnienia Profesora na stanowisku doradcy Programu. Za zgodą JM Rektora i Władz Polskich Profesor podjął tę pracę w sierpniu 1983 r. i pozostał tam do września 1986 r. Fakt ten był dużym wyróżnieniem i uznaniem Jego osiągnięć naukowych. 31 grudnia 1987 r. Profesor przeszedł na emeryturę.

W latach 1969–1972 prof. *Lech Piekarski* pełnił obowiązki prodziekana d/s. studenckich, był także przewodniczącym rady pedagogicznej, członkiem Rady Szkoły ds. Młodzieży oraz członkiem komisji opiekującej się kandydatami na studia na Wydziale Farmaceutycznym AM w Warszawie. Był autorem opracowania programu nauczania w zakresie bioanalitiky i badania środowiska. Odznaczał się dużym zaangażowaniem i dynamicznością w doskonaleniu procesów dydaktycznych. Propagował i wprowadzał wiele nowych form dydaktycznych. W tym okresie wykazał się dużą inicjatywę w pracy dydaktycznej, jako kierownik Zakładu, opracowując na trzech różnych kierunkach specjalizacji program nauczania z bromatologii na Wydziale Farmaceutycznym Akademii Medycznej w Warszawie. Był wspieranym dydaktykiem cenionym przez studentów za wysoki poziom prowadzonych wykładów i zajęć oraz za partnerski stosunek we wzajemnych relacjach. Był przewodniczącym

Komisji Rekrutacyjnej na Wydziale. Od 1975 do 1982 r. był opiekunem studiów indywidualnych nowego wówczas kierunku bioanalitiky i badania środowiska. Jest współautorem 2 podręczników dla studentów pt. „Podręcznik laboratoryjny analityka żywnościowego” – dwa wydania (PZWL, Warszawa 1962 i 1966) oraz „Zagadnienia zdrowotne żywności” – dwa wydania (PZWL, Warszawa 1982 i 1987) oraz skryptu do ćwiczeń z bromatologii. Brał czynny udział w szkoleniu podyplomowym. W 1975 r. został powołany przez Ministra Zdrowia na stanowisko Członka Krajowego Zespołu Specjalistycznego w dziedzinie farmacji, którą pełnił do 1982 r. Brał udział w Komisji Egzaminacyjnej dla farmaceutów na II stopień specjalizacji z zakresu analizy bromatologicznej.

Profesor miał znaczące osiągnięcia naukowe. Do ważnych osiągnięć zaliczyć należy wyodrębnienie z fasoli albuminy, określając nie znane dotąd jej właściwości hemoaglutynacyjne i toksyczne oraz badania nad właściwościami biologicznymi wybranych barwników azowych, trójfenylometanowych i indygotyny stosowanych do barwienia żywności. Udowodnił, że niektóre z nich trawle wiążą się z białkami, a szczególnie z histonami, wpływając niekorzystnie na metabolizm komórki, co może prowadzić do powstawania tkanki nowotworowej. Na podstawie tego typu badań niektóre barwniki poprzednio dozwolone do stosowania ich do żywności zostały wykreślone z rejestru. Prace badawcze prof. *Piekarskiego* dotyczyły oceny i mechanizmów działania związków toksycznych i kancerogennych na zwierzęta, komórki hodowli *in vitro* oraz na wydzielone układy metaboliczne. Osiągnięciem Profesora było wykazanie hamującej roli przeciwutleniaczy w transmisji nowotworu *in vitro*. Prace z tego zakresu były pionierskimi w okresie prowadzonych badań. Wyniki tych badań opublikowane były w czasopismach międzynarodowych i krajowych. Profesor rozwinął badania cytotoksykologiczne na modelach komórkowych, które miały na celu opracowanie metod testowych pozwalających na wstępną ocenę związków przenikających do żywności pod względem ich cytotoksyczności przed podjęciem badań na zwierzętach. Na podstawie wnikliwych badań Profesor proponował „test tymidynowy”. Polegał on na pomiarze kinetyki wbudowania znakowanej trytem tymidyny do DNA komórek znajdujących się w fazie logarytmicznego wzrostu. W publikacjach dotyczących badań stosujących cytowany test określono cytotoksyczność niektórych pestycydów, węglowodorów aromatycznych i barwników azowych. Był on wykorzystany do oceny szeregu pestycydów a zwłaszcza nowych zsyntetyzowanych w Polsce IPO-62 i IPO-63.

Profesor *L. Piekarski* prowadził szeroką działalność naukową i dydaktyczną. Był autorem, bądź współautorem 125 prac w skład których wchodziły prace doświadczalne i pogładowe. Część z nich ukazała się w renomowanych czasopismach, jak: *Biochem. Biophys. Res. Com.*, *J. Mol. Biol.*, *Science*, *Exp. Cell. Res.*, *Neoplasma*. Był też głównym referentem szeregu Konferencji i Kongresów. Był Człowiekiem o dużym potencjale twórczym. Prace Jego były liczącymi się w nauce i pionierskimi w Polsce. Współpracował z wieloma ośrodkami naukowymi krajowymi i zagranicznymi zajmującymi się zagadnieniami kancerogenezy. W działaniach swoich był nowatorski wprowadzając nowe metody badawcze, co wymagało wówczas pokonanie szeregu trudności organizacyjnych i finansowych. Był w swoich działaniach wytrwały, pomysłowy i skuteczny. To, co osiągnął było wynikiem Jego szerokiej wiedzy i zainteresowań oraz pracowitości. Jego osobowość wywarła duży wpływ

na środowisko Wydziału, był osobą z której zdaniem liczono się i ceniono w środowisku naukowym w skali kraju i za granicą. Dowodem tego była propozycja objęcia pracy w Sekretariacie ONZ-owskiego Programu d/s Środowiska (UNEP) w Nairobi, którą pełnił ponad 4 lata. Był recenzentem wielu prac doktorskich, habilitacyjnych i wniosków na tytuł naukowy profesora. Był promotorem dwóch prac doktorskich, opiekunem naukowym jednego przewodu habilitacyjnego i kierownikiem znaczącej liczby prac magisterskich.

Prof. *Lech Piekarski* był członkiem wielu Towarzystw Naukowych. W Polskim Towarzystwie Farmaceutycznym i Polskim Towarzystwie Higienicznym pełnił funkcje z wyboru. Był także członkiem Polskiego Towarzystwa Biochemicznego. W kadencji 1973–1976 był prezesem Oddziału Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego. W okresie tym działalność referatowa prowadzona była nie tylko na plenarnych posiedzeniach Oddziału, lecz także w licznych sekcjach tematycznych. Profesor uczestniczył czynnie w działalności ZG PTFarm będąc jednym z organizatorów X Naukowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego w Warszawie. Był również prezesem Warszawskiego Oddziału PTH i redaktorem czasopisma „Problemy Higieny”. Jest członkiem Honorowym Polskiego Towarzystwa Higienicznego. Uczestniczył w licznych międzynarodowych kongresach i konferencjach, jako prelegent, współorganizator i organizator. Był członkiem komitetów redakcyjnych wielu czasopism naukowych. Profesor był członkiem Sekcji Bromatologicznej Komitetu Chemii Analitycznej PAN oraz Członkiem Komisji Higieny i Toksykologii Żywności Komitetu Ekologii Człowieka PAN. Brał też wielokrotnie udział w naradach ekspertów RWPG ds. kancerogenezy chemicznej.

Za działalność naukową, dydaktyczną i społeczną prof. L. Piekarski był odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi oraz Brązowym Medalem – Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny. W 1976 r. otrzymał Odznakę Zasłużonego Pracownika Służby Zdrowia. Był również wielokrotnie nagradzany przez JM Rektora AM za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne oraz Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej za szczególnie ważne i twórcze osiągnięcia dydaktyczne.

Profesor był koleżeński, przyjazny w stosunku do pracowników i studentów, z dużym poczuciem humoru i krytycyzmu. Pragnę podkreślić Jego znaczący wpływ na rozwój nauk farmaceutycznych. Prof. *L. Piekarski* wykształcił zespół zajmujący się zagadnieniami kancerogenezy chemicznej związanej ze środowiskiem i żywnością. Pozostanie w naszej pamięci, jako wspaniały kolega, człowiek o dużej skromności, wielkiej pracowitości, prawości w postępowaniu i życzliwości, posiadający rzetelną wiedzę i doświadczenie badacza oraz wolę pokonywania przeciwności. Zmarł po długiej i ciężkiej chorobie. Żegnaliśmy Go ze smutkiem i żalem, a pamięć o Nim pozostanie z nami. Pochowany jest na cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim w Warszawie.

Prof. dr hab. *Regina Olędzka*